

**Bedömarutlåtande efter utvärdering av
huvudområdena Grekiska respektive
Grekiska och bysantinologi vid Uppsala
universitet, Språkvetenskapliga fakulteten**

2020-09-03

Uppdrag och förutsättningar

Bedömarpanelens uppdrag har bestått i att utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt Riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar (UFV 2015-475) och med stöd i Språkvetenskapliga fakultetsnämndens modell för kvalitetsuppföljning och utbildningsutvärderingar 2017-2022 (Språkfak 2018/13) utvärdera huvudområdena Grekiska respektive Grekiska och bysantinologi vid Uppsala universitet. Språkvetenskapliga fakultetsnämnden har valt att som grundprincip använda huvudområde som utvärderingsenhet inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Perioden som ska utvärderas motsvarar läsåren 2018–2019.

Underlag och genomförande

Underlaget för bedömarpanelens utgörs av en självvärdering, platsbesök samt ett dokumentationspaket omfattande bland annat kursplaner, utbildningsplaner och kursrapporter, se vidare bilaga 1.

Efter att ha tagit del av självvärderingar och kompletterande dokumentation från huvudämnena samt övergripande information om Uppsala universitet gjorde panelen ett platsbesök den 20–24 april 2020, och träffade då företrädare för samtliga huvudämnen. På grund av den pågående coronapandemin genomfördes detta besök virtuellt med hjälp av videokonferensprogrammet Zoom.

Inom panelen gjordes en arbetsfördelning så att en senior panelmedlem tog huvudansvaret för varje huvudämne, med ytterligare en senior medlem som andreläsare. Vidare ansvarade studeranderepresentanterna för bevakning av vissa aspekter i alla huvudämnen, huvudsakligen rörande Mål 7 och Mål 8, samt punkter under rubrikerna 2. *Övriga aspekter av vikt för utbildningens kvalitet* och 3. *Övriga aspekter*. Samtliga panelmedlemmar deltog i alla möten under platsbesöket, bortsett från några få tillfällen då en panelmedlem hade förhinder.

Efter platsbesöket har detta utlåtande skrivits av den för huvudämnet ansvariga panelmedlemmen med hjälp av andreläsaren, studentrepresentanterna och övriga panelmedlemmar.

Bedömarpanelen har haft följande sammansättning:

- Hans Lindquist, professor emeritus i engelska, Malmö universitet (ordförande)
- Hanne Leth Andersen, rektor, professor i universitetspedagogik, Roskilde Universitet
- Marcus Eng, studiebevakare vid Uppsala Studentkår (studeranderepresentant)
- Riho Grünthal, professor i östersjöfinska språk, Helsingfors universitet
- Magdalena Sörle, masterstudent i svenska, Uppsala universitet (studeranderepresentant)
- Gunhild Vidén, professor emerita i latin, Göteborgs universitet

Sammanfattande utlåtande

I utlåtandet bedöms två program, *Kandidatexamen i Grekiska* och *Masterexamen i grekiska och bysantinologi*. Först diskuteras generella aspekter av verksamheten inom programmen. Därefter kommenteras kort uppfyllandet av varje examensmål enligt Högskoleförordningen. Därvid kommer hänsyn att tas till att examensmålen skiljer sig mellan kandidatnivån och masternivån.

Helhetsintrycket av de anställdas sätt att arbeta med ämnesutveckling och måluppfyllande är gott. I inledningen till självvärderingen för kandidatprogrammet gör man en sammanfattning av ämnets traditionella vetenskapliga grundstenar, och påvisar vilka olika ”spår” inom ämnets pedagogiska utveckling detta leder till. Progressionen inom de olika spåren beskrivs väl i självvärderingen, men samtidigt framhålls det att dessa spår och progressionen inom dem behöver tydliggöras i kursplanerna.

Situationen för ämnet är densamma som för de flesta andra ”småspråk”: stort bortfall av studenter på A-kursen och få studenter som går vidare till högre nivåer. De som väljer att gå vidare är oftast mycket motiverade och presterar bra. Flertalet studenter har i nuläget andra ämnen i bagaget innan de börjar med grekiska, vilket innebär att de har bättre förberedelse för studiet jämfört med de studerande som kommer direkt från gymnasiet. Å andra sidan har man särskilt på högre nivåer studerande som inte läser ämnet på heltid på grund av

andra studier, vilket medför att utbildningstiden förlängs och att det krävs flexibilitet i kursuppläggningsplaneringen.

För masterutbildningen planerar man en helt ny modell, vilket innebär att den utbildning som nu planeras är mer eller mindre historia. Den hittillsvarande uppläggningsplaneringen har haft stor flexibilitet, vilket å andra sidan inneburit en otydlighet i progressionen. De facto har detta inte utgjort ett problem eftersom antalet studenter är så litet att man lätt kunnat vägleda studenterna. Flexibiliteten utgör också en lösning i fråga om studenternas behov av individuella lösningar i förhållande till andra studier. Det program som nu planeras tänks ta hänsyn till både behovet av tydlig progression och flexibilitet. Man siktar på ett program i *Hellenic Studies*, med tillvaratagande av Uppsalas speciella profilering mot bysantinsk grekiska. Detta låter som en god idé och kan säkert utgöra en intressant profilering även internationellt. Ett litet frågetecken dock över namnförslaget: "Hellenic studies" signalerar nog internationellt ett bredare, tvärvetenskapligt program med mer inslag av historiska studier (politisk historia, kulturhistoria m.m.) än vad detta program ser ut att vilja erbjuda. Här verkar tonvikten ligga på den språkliga sidan. Studiet av antik grekiska har av tradition både språkliga och kulturella dimensioner, men om man vill profilera sig tydligare i förhållande till andra internationella program bör det framgå i valet av namn.

Nedan återges Högskoleförordningens examensmål för kandidat- och masterexamina med korta kommentarer om måluppfyllelse. Numreringen utgår från kandidatexamen; motsvarande mål för masterexamen har inordnats för jämförbarhetens skull.

Kunskap och förståelse

Mål 1

För kandidatexamen skall studenten visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor.

För masterexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet såväl brett kunnande inom området som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa fördjupad metodkunskap inom huvudområdet för utbildningen.

Bedömning

Kandidatexamen: Målet uppfylls sammantaget sett. Ämnet ger i sin självvärdering en god bild av hur kunskap och förståelse byggs upp under utbildningens gång. Av naturliga skäl är det lättare att påvisa hur språkfärdigheten byggs upp systematiskt än hur detta sker med den vetenskapliga och metodiska kunskapsutvecklingen. Dessa delar examineras synligt i examensarbetet och förberedelserna för detta, men kanske inte på de lägre nivåerna.

Masterexamen: Ämnet redogör koncist för innehållet i utbildningen i självvärderingen. Av särskilt intresse är kursen Aktuella forskningsområden, som ger möjlighet till teoretisk/metodisk fördjupning på specifika områden. Även här finner panelen att målen uppnås.

Rekommendation

Kandidatexamen: Ämnet konstaterar självt den nämnda otydligheten i sitt förslag till utvecklingsområde, och granskningsgruppen kan bara tillstyrka förslaget att tydliggöra de generiska perspektiven i kursplanerna. Att göra om en kurs i kultur- och litteraturhistoria på A-nivå till en introduktion i grekisk filologi och litteratur kan också bidra till att få in ett tydligt vetenskapligt perspektiv i studiet, men man bör i ämnet samtidigt vara uppmärksam på att inte den kontextualisering som kulturstudiet bidrar till tappas bort.

Master: Det förslag till omarbetning av masternivån som ämnet presenterar, med översiktskurser i specifika områden, bör ytterligare stärka den vetenskapliga profilen. Viktigaste momenten bör dock vara tillämpningen inom ramen för textkurserna, för att så mycket som möjligt skapa ett helhetligt förhållningssätt till ett vetenskapligt arbete med antika texter.

Färdighet och förmåga

Mål 2

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap och att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer även med begränsad information.

Bedömning

Kandidat: Målet uppfylls väl. Ämnet redovisar på ett tydligt sätt hur man arbetar med detta mål genom utbildningen. Här finns en tydlig progression via PM-skrivande fram till det självständiga arbetet.

Master: Målet examineras genom det självständiga arbetet, men här finns också en examinationsuppgift inom kursen Aktuella forskningsområden som ser ut att fylla en god funktion. Målet uppfylls.

Rekommendation

Kandidat: Ämnets eget förslag att tidigarelägga övning i informations-sökning rekommenderas som ett förhållandevis enkelt sätt att implementera målet så tidigt som möjligt i studiet. Det skulle också innebära att de studenter som bara läser en A-kurs ändå har med sig grundläggande kunskaper om relevanta informationskällor och sättet att finna dem från sitt studium. Förslaget att införa B-uppsats eller större PM låter som ett gott bidrag till måluppfyllelsen, men ämnet bör också väga samman den totala arbetsmängden på nivån. En uppsats som gör det svårare för studenterna att genomföra studiet på avsatt tid eller som görs på bekostnad av viktiga textstudier leder inte nödvändigtvis till bättre måluppfyllande sett från ett helhetsperspektiv.

Master: Granskarna instämmer här med ämnets egen bedömning att fokus bör ligga på applicerad teori och metod.

Mål 3

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete.

Bedömning

Kandidat: Målet uppfylls i utbildningen som helhet. Ämnet lyfter fram att självständigheten inte är ett givet inslag på A-kursen, som en konsekvens av progressionen. Fokus under första terminen ligger på studiet av originaltexter och sekundärlitteratur. Panelen ser detta som en rimlig progression.

Master: Målet uppfylls i genomförandet av kursen Aktuella forskningsområden samt det självständiga arbetet. Förmågan att genomföra uppgifter inom givna tidsramar examineras framför allt i praktikkursen.

Rekommendation

Master: Vi noterar att en lärare har angett i en kursrapport att man arbetar vidare med att träna akademiskt skrivande och att formulera avgränsade uppgifter. Lärarens förslag att vidareutveckla akademiskt skrivande och träna att formulera avgränsade uppgifter tyder på en medvetenhet om var stötestenarna ligger innan det självständiga arbetet föreligger färdigt. Vi rekommenderar att man arbetar vidare med detta.

Mål 4

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med olika grupper.
--

Bedömning

Kandidat: Ämnet beskriver en dynamisk seminarieverksamhet där det muntliga målet tränas, men lyfter också fram den fortlöpande skolning som det muntliga översättnings- och kommentarsarbetet medför. Det är något oklart om träningen verkligen gäller dialog med olika grupper på denna nivå, då seminarieverksamheten verkar vara intern för ämnet. I huvudsak menar vi dock att målet uppfylls.

Master: Studenterna uppmuntras att skriva sina arbeten på engelska och att i möjligaste mån delta i internationella konferenser. Även här kunde dialog med olika grupper lyftas fram, men panelen finner ändå att målet uppfylls.

Rekommendation

Kandidat: Ett förslag till möjlig form av dialogaktivitet är att införa ett moment där studenterna gemensamt genomför en utåtriktad aktivitet och presenterar sitt ämne, t.ex. i form av gymnasiebesök, podcast eller liknande. Detta skulle också kunna bidra positivt till uppfyllandet av mål 5, 6 och 7.

Master: Samma rekommendation som för kandidat.

Mål 5

För kandidatexamen skall studenten visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser.
--

För masterexamen skall studenten visa sådan färdighet som fordras för att delta i forsknings- och utvecklingsarbete eller för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Bedömning

Kandidat: Ämnet lyfter i självvärderingen fram de generiska kompetenser som följer av ett intensivt och komparativt inriktat språkstudium samt studier av reception. Detta måste anses vara ett helt relevant sätt att bedöma förmågan att arbeta ”inom det område som utbildningen avser”. Vi anser att målet uppfylls.

Master: Utbildningen förbereder för en forskarutbildning, men här finns också praktikkurser. Vi bedömer att målet uppfylls.

Rekommendation

Master: Panelen tillstyrker ämnets utvecklingsförslag att förtydliga vilka olika färdigheter som övas i de olika typerna av kurser.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Mål 6

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete.

Bedömning

Kandidat: Målet uppfylls genom att ämnet lyfter fram de ideologiserande inslagen i uppfattningen om den antika grekiska kulturen och hur detta har använts genom historien. Man tar också upp frågan om språkets identitetsskapande roll, formerandet av kanon m.m.

Master: Självvärderingen går primärt in på de vetenskapliga bedömningarna, och hänvisar till ett av de ”spår” som har beskrivits i självvärderingen för grundutbildningen. Här är det inte helt tydligt för oss att målet uppnås i sin helhet.

Rekommendation

Kandidat: Granskarna rekommenderar att ämnet följer sitt eget förslag och skriver fram den ideologianalytiska aspekten, inklusive ämnets relation till det nutida samhället, i kursplanerna.

Master: Vi rekommenderar att ämnet tydliggör hur bedömning av de samhälleliga och etiska aspekterna övas och examineras. En naturlig placering borde kunna vara att lägga in en "strimma" i kursen Aktuella forskningsområden.

Mål 7

För kandidatexamen skall studenten visa insikt om kunskapens roll i samhället och om människors ansvar för hur den används.

För masterexamen skall studenten visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.
--

Bedömning

Kandidat: Självvärderingen och intervjuerna pekar på det nära sambandet mellan detta mål och mål 6 och på faran för att mista balansen mellan uppnåendet av generiska kompetenser och specifika ämneskompetenser. Panelen instämmer i att mål 6 och 7 hänger ihop, och uppfattar att ämnet därmed uppfyller även mål 7.

Master: Vi ser det som sannolikt att målet uppfylls, men man hade kunnat vara tydligare med den samhälleliga aspekten av studiet.

Rekommendation

Master: Se rekommendationen under mål 6.

Mål 8

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Bedömning

Kandidat: Självvärderingen beskriver på vilket sätt detta övas under utbildningens gång, men konkluderar med att det inte examineras direkt. Här kunde man också ha lyft fram den progression som ligger i textstudiet under hela utbildningen: för varje ny författare, genre, dialekt eller tidsepok som den studerande ger sig i kast med torde det bli mycket tydligt vilka kunskapsluckor man har och vad som krävs för att fylla luckorna. Granskarna bedömer att målet uppfylls.

Master: Målet uppfylls.

Rekommendation

—

Aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ ämnesdidaktisk kompetens samt lärarkapacitet.

Bedömning

I självvärderingen beskrivs att alla lärare ska ha genomgått högskolepedagogisk kurs och för handledning även relevanta handledningskurser. Det sägs dock inte explicit att så faktiskt är fallet. Lärarresursen är en lektor och en professor, med tillskott av undervisande postdoktor och doktorander. Detta torde vara den möjliga bemanningen för ett ämne av denna storlek.

Utbildningens kontinuerliga uppföljning och utveckling

Bedömning

Institutionen har en pedagogisk ledningsgrupp och lärardagar anordnas i början av varje läsår. Kursrapporter sammanställs för de olika kurserna. Av dessa framgår det att svarsfrekvensen på utvärderingar är låg, ett välkänt fenomen. I vissa kurser är det också av storleksskäl omöjligt att upprätthålla anonymitet. Ett förslag här är att ämnet prövar muntliga utvärderingar under kursens gång, gärna med någon annan än undervisande lärare (idealt sett t.ex. en studievägledare).

Ytterligare aspekter

Här görs en samlad bedömning av följande aspekter:

- internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas,
- jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen,

- utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv,
- att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen,
- det finns en tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö för alla studenter

Ämnet svarar tillfredsställande på frågor om internationalisering, jämställdhetsperspektiv och frågan om individers och samhällets behov av bildning och kunskap. Frågan om studentinflytande och studiemiljö har man tydligen förutsett att institutionen skulle besvara kollektivt. Från andra ämnens självvärderingar har vi fått en bild av en god studentmiljö i Engelska parken. I fråga om studentinflytande förutsätter vi att studenterna har representation i de olika institutions- och fakultetsorganen. Vi hänvisar till vad som sagts under föregående rubrik om fungerande former av undervisningsutvärderingar.

Bilaga 1: Underlag till bedömargruppen

Bilaga 2: Program platsbesök, den 20–24 april 2020